

Η σημασία του, πολιτισμικά, αναπτυγμένου περιβάλλοντος

Posted on [Σάββατο 23 Νοεμβρίου, 2024](#) by [giorgosaragis](#)

Δυό απόψεις

A

«...Πάρτε, αντίθετα, τόν Μπερανζέ. Ύπηρξε γιός φτωχών γονιών, ο πατέρας του ήταν ράφτης, ξεκίνησε ως μαθητευόμενος τυπογράφος, τοποθετήθηκε κατόπιν σε κάποιο γραφείο με χαμηλό μισθό, δέν πήγε σε κάποια σχολή, δέν σπούδασε ποτέ, κι ωστόσο τά τραγούδια του διαθέτουν τέτοια ώριμότητα καί καλλιέργεια, τόση χάρη, τόσο πνεύμα, τόση λεπτή ειρωνεία, είναι τέτοια ή καλλιτεχνική τους αξία, τόσο άριστοτεχνικός ο χειρισμός της γλώσσας, ώστε προκάλεσε τό θαυμασμό όχι μόνο στη Γαλλία, αλλά καί σ' όλη την Εύρώπη.

»Φανταστείτε όμως νά μήν είχε γεννηθεῖ καί μεγαλώσει ο Μπερανζέ στο Παρίσι, σ' αυτή τή φωτεινή μεγαλούπολη τοῦ πνεύματος καί τῶν γραμμάτων, αλλά ως γιός ενός φτωχοῦ ράφτη, στην Ίένα ή τή Βαϊμάρη καί νά είχε μεγαλώσει στο ασφυκτικό περιβάλλον τους, καί αναρωτηθεῖτε τί καρπούς θά είχε δώσει τό ἴδιο αυτό δέντρο ἄν είχε αναπτυχθεῖ

σε ένα τέτοιο ἔδαφος καί σε μία τέτοια ἀτμόσφαιρα.

»Οπότε, καλέ μου φίλε, ἐπαναλαμβάνω: Ἐκεῖνο πού μετράει γιά τή γρήγορη καί εὐτυχή ἀνάπτυξη ενός ταλέντου είναι οἱ πνευματικές καί μορφωτικές συνθήκες πού ἐπικρατοῦν στο ἔθνος στο ὅποιο γεννιέται καί μεγαλώνει». (Johann Peter ECKERMANN, Συνομιλίες μέ τόν ΓΚΑΙΤΕ. Μετάφραση: Δημήτρης Δημοκίδης, Ἐπίμετρο: Κατερίνα Καρακάση, τόμος Β', Printa, Ἀθήνα 2014, σ. 267.)

B

«...Τοιοῦτος τουλάχιστον φαίνεται ἡμῖν ο Παράσχος, αἰιδός ἀνώτερος τοῦ ἄσματος του, δέντρον ὅπερ ἤθελεν ἀδικηθῆ κρινόμενον ἐκ μόνων τῶν καρπῶν αὐτοῦ, εὖχον κλειδοκύμβαλον ἔχον ἀνάγκην Μινέλλι. Πολλάκις μετά τήν ἀνάγνωσιν καλλίστου τινός ἄλλ' ἀνωμάλου ποιήματος αὐτοῦ ἔτυχε νά ἀναλογισθῶμεν ὅποιοι τινές ἤθελον ἀναδειχθῆ ὁ Γαίτης [Γκαῖτε], ὁ Βύρων καί ὁ Βαρανζέρος, ἄν ἀμέσως μετά τήν γέννησίν των ἐτίθεντο ως ἄλλοι Μωϋσεῖς ἐντός καλαθίου καί εὐδοθέντες διά τῶν κυμάτων εἰς Ἑλλάδα, ἐτρέφοντο ἐκμυζῶντες ἀνά πᾶσαν πρωίαν τά πατριωτικά ἄρθρα τῶν ἡμετέρων ἐφημερίδων, ἀκροώμενοι τάς ἀγορεύσεις τῶν ἐν ὑπαίθρῳ ρητόρων, καί ἀκολουθοῦντες τάς σοφάς περί ποιήσεως συνταγὰς τῶν παρ' ὑμῖν καθηγητῶν τῆς φαρμακολογίας. Τοιαῦτα ἀναλογιζόμενοι λησμονοῦμεν πᾶν παρά τῷ κ. Παράσχῳ ψεγάδιον, ἵνα θαυμάσωμεν τήν ἀγαθότητα τοῦ σπόρου, τοῦ δυνηθέντος ἐπὶ τοιούτου ἐδάφους νά βλαστήσῃ». (Εὐμανουήλ Ροῦθης, «Ἀπαντα», δεύτερος τόμος. Φιλολογική ἐπιμέλεια Ἀλκης Ἀγγέλου, Ἑρμῆς, Ἀθήνα 1978, σ. 313.)

Σημείωση. Θά ἔλεγε κανεῖς πώς ἡ δωρεά (τό τάλαντο) καί τό ἀναπτυγμένο περιβάλλον μετέχουν μισό μισό στο γίνεσθαι μιᾶς ἀνθρώπινης ἀξίας. Ἐνῶ μόνη της ἡ δωρεά ἢ μόνο του τό περβάλλον, δέν ἀρκοῦν γιά νά μᾶς δώσουν ὀλοκληρωμένες προσωπικότητες. Κι ἐπειδή οἱ δωρεές δέν εἶναι τοῦ χεριοῦ μας, ἐπειδή εἶναι τῆς φύσης χαρίσματα, ὅ,τι μπορούμε νά κάνουμε εἶναι νά βοηθοῦμε στήν ἀνάπτυξη τοῦ πολιτισμικοῦ περιβάλλοντός μας. Κι' αὐτό σημαίνει πώς σ' αὐτόν τόν κόσμο εἴμαστε συναίτεροι, ὅλοι, μικροί, μέτριοι καί μεγάλοι. Ὁ καθένας στά μέτρα του.

Σημείωση 2. Οἱ δύο ἀπόψεις τοῦ Γκαῖτε καί τοῦ Ροῦθι εἶναι παρόμοιες. Ἔτσι πού θά ἦταν δυνατό νά συζητηθεῖ ἄν πρόκειψαν ἀπό αὐτοδύναμη ἔφεση, ἄρα χωρίς νά προϋποθέτει ἡ μία τήν ἄλλη, ἢ ἄν ἡ μία εἶναι ἀποτέλεσμα παραμνησίας τῆς ἄλλης, ἢ ἀπλῶς καθαρῆς μίμησης. Βέβαια πίσω ἀπό αὐτές ὑπάρχει ἀπόψεις ὑπάρχει ἡ «Φιλοσοφία τῆς Τέχνης» ἀπό τόν Ἰππόλυτο Ταῖν. Ἀλλά ἐδῶ ἐξειδικεύεται τό ζήτημα σε ὀρισμένα πρόσωπα καί ὀρισμένα περιβάλλοντα. Ἀπό τήν πλευρά αὐτή, γιά τήν ὥρα τουλάχιστο, ἄς ξεχάσουμε τή γενικότερη θέση τοῦ Ι. Ταῖν. Τό ἐρώτημα δηλαδή εἶναι: πρόκειται γιά δυό ἀνεξάρτητες γνώμες, πού συμπτωματικά συναντήθηκαν, ἢ γιά μία μόνο γνώμη ἡ ὅποια ἔκτοτε ὑποκίνησε μιᾶ δευτέρη;

Σημείωση 3. Ο Γκαϊτε υπαγόρευσε τό παραπάνω σημείο στον Έκκερμανν στις 25/4/1827. Ο Ροϊδης αναφέρθηκε στον Α. Παράσχο τό 1877 (όμιλία στον Παρνασό). Όμως οί «Συνομιλίες» Γκαϊτε-Έκκερμανν δημοσιεύτηκαν μόλις τό 1986. Έτσι κανείς από τούς δύο (Γκαϊτε-Ροϊδης) δέν ήξερε τί είπε, πάνω στό θέμα τοῦ περιβάλλοντος, ό άλλος. Άρα πρόκειται γιά συνάντηση μιᾶς κοινῆς διάγνωσης από δύο διαφορετικά πρόσωπα.

Πεδινή 15/11/2024